

21.01.2011

Pałac Biskupów Kujawskich pod Wolborzem

---

autor: Ewelina Bartosik

Latem drogą do Piotrkowa Trybunalskiego ciągnie sznur pojazdów konnych: w soliterkach i resorach podróżują szlachcice i dostojnicy duchowni. Zmierzają na Trybunał Koronny. Wśród nich Jędrzej Kitowicz, który barwnie i wyjątkowo krytycznie w swoich Pamiętnikach, czyli Historii Polski będzie opisywał życie polityczne i obyczajowość magnaterii czasach saskich.

Wybitny polski kronikarz od 1770 roku pełnił funkcję zarządcy dóbr biskupich w Wolborzu. W mieście królewskim, które już w XV wieku było jednym z najważniejszych ośrodków życia kulturalnego w Polsce, na początku w 1778 roku wybudowano okazały Pałac Biskupów Kujawskich, gdzie duchowni mogli zażyć odpoczynku w czasie upalnych letnich dni. Rozległy zespół budynków z typowym dla późnego baroku dziedzińcem zaprojektował jeden z najważniejszych architektów tamtego czasu – Franciszek Placidi (to jego projektu jest także m.in. fasada kościoła Pijarów w Krakowie). Za pałacem stworzono rozległy park geometryczny w stylu francuskim z lipowymi szpalerami, które miały optycznie powiększać przestrzeń. Spacerowe alejki ciągną się tutaj aż do malowniczego kanału wodnego. Pałac wybudowano w najstarszej części miasta na tzw. Biskupiej Górze, w miejscu, gdzie ponad sto lat wcześniej biskup Andrzej Lipski wznosił pierwszą budowlę murowaną w Wolborzu – rezydencję letnią z ogrodem i zwierzyńcem. Kilkadziesiąt lat wcześniej Wolbórz bardzo często odwiedzał król Władysław Jagiełło. To tutaj miał obmyślać strategię wojny z Krzyżakami, tutaj również miały spotkać się wszystkie hufce rycerskie przed wyruszeniem pod Grunwald. Dziś Pałac Biskupów Kujawskich w Wolborzu jest uważany za najokazalszą i najlepiej zachowaną rezydencję magnacką w Polsce. Budynek był siedzibą biskupów aż do 1881 roku, kiedy przeszedł do majątku państwa. W 1918 roku wybuchł pożar, w wyniku którego pałac uległ bardzo poważnym zniszczeniom. Kilka lat po zakończeniu wojny rozpoczęto intensywne prace remontowe. Dzięki nim pałac odzyskał dawną świetność. Dziś ma tu siedzibę Zespół Szkół Rolnicze Centrum Kształcenia Ustawicznego im. Andrzeja Frycza Modrzewskiego. Wybitny polski reformator pochodzi właśnie z Wolborza. Krótko przed śmiercią postanowił wrócić do rodzinnego miasta, gdzie objął urząd wójta. W wolborskiej szkole rolniczej otwarto izbę muzealną jego imienia, a na głównym skwerze wolborskiego rynku znajduje się obelisk z popiersiem myśliciela. W Wolborzu, w starej części miasta, zachował się układ urbanistyczny jeszcze z czasów średniowiecza. Starówka jest rozłożona na planie tzw. owalni, między dwiema rzekami – Walbórką i Moszczanką. Pośrodku rynku (czyli placu Władysława Jagiełły) wznosi się kościół św. Mikołaja w stylu eklektycznym. W jego wnętrzu znajdują się rokokowy drewniany ołtarz i obrazy Franciszka Smuglewicza. W podziemiach kościoła odkryto niedawno cmentarz duchownych wolborskich. W mroku kryją się resztki trumien i ludzkie czaszki, które z trudem można dostrzec przez małe okienka wentylacyjne. Nikt nie wie, gdzie znajduje się główne wejście do katakumb (dostępna jest jedynie boczna część cmentarza). Istnieje legenda, że to sekretne przejście prowadzi korytarzami aż do Pałacu Biskupów Kujawskich.